

NÂNG CAO HIỆU QUẢ THỰC HIỆN CHÍNH SÁCH PHỔ BIẾN, GIÁO DỤC PHÁP LUẬT CHO CÔNG NHÂN CÁC KHU CÔNG NGHIỆP Ở TỈNH ĐỒNG NAI

BÙI VĂN AN (*)

Tóm tắt: Bài viết phân tích, đánh giá về các yếu tố tác động đến việc phổ biến, giáo dục pháp luật cho công nhân ở các khu công nghiệp trên địa bàn tỉnh Đồng Nai. Qua đó giúp cho các cơ quan có thẩm quyền nhìn nhận rõ hơn về những thuận lợi, khó khăn và có giải pháp nâng cao hiệu quả thực hiện chính sách phổ biến, giáo dục pháp luật cho công nhân làm việc tại các khu công nghiệp trên địa bàn tỉnh Đồng Nai thời gian tới.

Từ khóa: Giáo dục pháp luật; môi trường thực hiện chính sách; phổ biến, giáo dục pháp luật.

Abstract: This article analyzes and evaluates the factors affecting the legal propaganda and education for workers in industrial parks in Dong Nai Province. Thereby, it helps competent authorities have better awareness of the advantages and disadvantages and come up with the solutions to improve the effectiveness of implementing the policies on legal propaganda and education for workers in industrial parks in Dong Nai Province in the upcoming future.

Keywords: Legal education; policy implementation environment; legal propaganda and education.

Ngày nhận bài: 08/8/2023

Ngày biên tập: 05/9/2023

Ngày duyệt đăng: 18/9/2023

C hính sách phổ biến, giáo dục pháp luật cho công nhân các khu công nghiệp (KCN) là chính sách của Nhà nước nhằm phổ biến, giáo dục pháp luật cho công nhân các KCN, bao gồm tập hợp các quyết định có liên quan thể hiện sự lựa chọn các mục tiêu, các giải pháp để thực hiện đạt được các mục tiêu đó nhằm giải quyết các vấn đề về phổ biến, giáo dục pháp luật cho đối tượng là công nhân các KCN, hướng đến việc hình thành tri thức pháp luật, nâng cao ý thức và hình thành thói quen xử sự theo pháp luật cho đối tượng này. Môi trường thực hiện chính sách phổ biến, giáo dục pháp luật cho công nhân các KCN là tổng hợp các yếu tố về điều kiện tự nhiên, các hoạt động kinh tế, chính trị, văn hóa - xã hội, pháp lý, tình hình an ninh trật tự, nguồn lực vật chất, kinh phí tác động đến quá trình thực hiện chính sách phổ biến, giáo dục pháp luật cho công nhân các KCN.

(*) **ThS; Trường Chính trị tỉnh Đồng Nai**

1. Đặc điểm, tình hình các khu công nghiệp và công nhân ở tỉnh Đồng Nai

Đồng Nai là một trong những địa phương đi đầu trong việc xây dựng và phát triển các KCN và thu hút số lượng lớn lao động từ mọi miền của đất nước đến làm việc, sinh sống. Nếu như năm 1995, tỉnh Đồng Nai mới chỉ có 04 KCN được thành lập với diện tích 778ha và 67 dự án, thì đến tháng 9/2012 đã có 31 KCN với tổng diện tích trên 9.800ha. Hiện nay, tỉnh Đồng Nai đã có 35 KCN được quy hoạch với tổng diện tích hơn 12.000ha, trong đó có 32 KCN đi vào hoạt động, thu hút được dự án đầu tư từ 43 quốc gia và vùng lãnh thổ. Tổng số dự án đã được cấp giấy phép là 1.832, số đã đi vào hoạt động là 1.533 (trong đó có 1.161 dự án đầu tư nước ngoài và 372 dự án đầu tư trong nước). Các KCN tập trung đông công nhân làm việc là: Biên Hòa 1, Biên Hòa 2, Amata, Nhơn Trạch, Long Thành, Long Bình, Gò Dầu, Bàu Xéo, Sông Mỹ,... với tỷ lệ lấp đầy trên 80%, tập trung nhiều dự án của các



Phó Chủ tịch Ủy ban MTTQ Việt Nam tỉnh, Phó Chủ tịch Hội đồng phổ biến, giáo dục pháp luật tỉnh Đồng Nai Lưu Thị Hà và Đoàn kiểm tra công tác phổ biến, giáo dục pháp luật làm việc tại Sở Văn hóa, Thể thao và Du lịch ngày 7/9/2023.

quốc gia và vùng lãnh thổ như: Hàn Quốc, Nhật Bản, Trung Quốc, Singapore, Thái Lan, Đài Loan (Trung Quốc)⁽¹⁾.

Các KCN đã có những tác động và ảnh hưởng rất quan trọng đến quá trình phát triển kinh tế - xã hội của tỉnh Đồng Nai, góp phần tăng giá trị sản xuất công nghiệp và đẩy nhanh quá trình chuyển dịch cơ cấu kinh tế của tỉnh theo hướng công nghiệp hóa, hiện đại hóa; giải quyết việc làm, đào tạo nguồn nhân lực, nâng cao thu nhập, tăng mức sống cho người lao động, góp phần tăng thu ngân sách địa phương. Ngoài ra, các KCN còn góp phần thúc đẩy hạ tầng xã hội như trường học, bệnh viện, nhà ở, nhu cầu về dịch vụ ngân hàng, bảo hiểm, văn hóa, thể thao, v.v... đảm bảo cuộc sống của người lao động, ổn định an sinh xã hội, tạo lập và phân bố không gian kinh tế, tạo sự phát triển hài hòa giữa các khu vực trong tỉnh, là cơ sở để tỉnh Đồng Nai hội nhập và phát triển bền vững.

2. Các yếu tố tác động của môi trường thực hiện chính sách phổ biến, giáo dục pháp luật tại các khu công nghiệp tỉnh Đồng Nai

Thứ nhất, yếu tố kinh tế - xã hội: là tổng thể các điều kiện về kinh tế - xã hội, hệ thống chính sách về kinh tế - xã hội và công tác triển khai thực hiện các chính sách này vào

thực tiễn tỉnh Đồng Nai. Nền kinh tế - xã hội phát triển năng động, nhanh và bền vững là điều kiện thuận lợi để tỉnh Đồng Nai tiến hành các hình thức phổ biến, giáo dục pháp luật cho công nhân đạt hiệu quả cao.

Bên cạnh đó, tốc độ đô thị hóa theo hướng chuyển dịch cơ cấu kinh tế đáp ứng mục tiêu công nghiệp hóa, hiện đại hóa sẽ hình thành nên các KCN với quy mô nguồn nhân lực vào làm việc rất lớn. Các doanh nghiệp muốn sản xuất, kinh doanh thành công thì phải có đội ngũ công nhân có trình độ chuyên môn, kỹ thuật cao và am hiểu chính sách, pháp luật để có thể tự bảo vệ được lợi ích của bản thân và của doanh nghiệp. Khi kinh tế phát triển, xã hội ổn định thì nhà nước, doanh nghiệp mới có thể đầu tư cho việc thực hiện chính sách phổ biến, giáo dục pháp luật đối với công nhân ở các KCN, qua đó góp phần nâng cao hiệu quả phát triển kinh tế - xã hội của tỉnh và của đất nước.

Thứ hai, yếu tố văn hóa, chính trị: là chủ trương, đường lối của Đảng và chính sách, pháp luật của Nhà nước; mức độ quan tâm, sâu sát của cấp ủy đảng, chính quyền tỉnh đối với công tác phổ biến, giáo dục pháp luật cho công nhân ở các KCN. Điều kiện chính trị - xã hội ổn định sẽ tạo thuận lợi cho sự phát triển kinh tế, thu hút được nhiều nhà đầu tư đến

với tỉnh Đồng Nai. Các giá trị văn hóa truyền thống, pháp luật, phong tục, tập quán, dư luận xã hội và các phương tiện thông tin đại chúng cũng có ảnh hưởng đến hiệu quả công tác phổ biến, giáo dục pháp luật nói chung và cho công nhân tại các KCN nói riêng.

Thứ ba, điều kiện tự nhiên, dân cư: là các vấn đề về khí hậu, địa hình, giao thông, đặc điểm phân bố dân cư... có ảnh hưởng đến việc quy hoạch, xây dựng và phát triển các KCN trên địa bàn tỉnh Đồng Nai. Hầu hết các KCN đều được tỉnh tạo điều kiện xây dựng ở những khu vực có điều kiện thuận lợi, thuận tiện giao thông và có lực lượng lao động sẵn sàng đáp ứng từ dân cư trên địa bàn... Ở chừng mực nhất định, các yếu tố nêu trên cũng tác động đến quá trình phổ biến, giáo dục pháp luật cho công nhân, bao gồm những tác động tích cực và cả những tác động tiêu cực. Yếu tố pháp lý - xã hội, bao gồm hệ thống pháp luật, quá trình tổ chức thực hiện và áp dụng pháp luật, các quan hệ pháp luật, ý thức pháp luật, pháp chế và hiệu quả của pháp luật... Ở những mức độ khác nhau, các yếu tố này có ảnh hưởng quan trọng tới phổ biến, giáo dục pháp luật cho công nhân các KCN. Môi trường pháp lý - xã hội phù hợp sẽ tạo điều kiện thuận lợi cho thực hiện đạt hiệu quả cao. Thiếu một cơ chế pháp lý cụ thể cho việc định hướng và triển khai sẽ kìm hãm, làm chậm trễ và suy giảm hiệu quả của hoạt động này.

Thứ tư, nguồn lực vật chất, kinh phí: là điều kiện không thể thiếu phục vụ cho quá trình thực hiện chính sách phổ biến, giáo dục pháp luật. Nếu đáp ứng được điều kiện này sẽ giúp cho công tác tổ chức thực hiện chính sách phổ biến, giáo dục pháp luật cho công nhân các KCN của tỉnh Đồng Nai đạt hiệu quả cao. Nếu nguồn kinh phí ổn định và các phương tiện vật chất hiện đại, đa dạng sẽ đảm bảo cho các hoạt động phổ biến, giáo dục pháp luật được thực hiện tốt, thường xuyên, liên tục và có hiệu quả. Ngược lại sẽ gây ra nhiều khó khăn cho các chủ thể thực hiện, các hoạt động phổ biến, giáo dục pháp luật không thể diễn ra một cách thường xuyên, liên tục, các hình thức phổ biến, giáo dục pháp luật thiếu đa dạng, thiếu đổi mới và quy mô các hoạt động tuyên truyền, phổ biến sẽ bị hạn chế.

Thứ năm, trong điều kiện hiện nay, việc ứng dụng công nghệ thông tin trong thực hiện chính sách phổ biến, giáo dục pháp luật là một vấn đề hết sức cần thiết và quan trọng. Thông tin chính sách, pháp luật có thể được truyền tải đến mọi đối tượng, ở mọi nơi một cách nhanh chóng và chính xác nhất là nhờ vào ứng dụng công nghệ thông tin và truyền thông. Do đó, đầu tư cho công nghệ thông tin sẽ ảnh hưởng không nhỏ đến hiệu quả thực hiện chính sách phổ biến, giáo dục pháp luật nói chung và cho công nhân lao động trong các KCN nói riêng.

Những phân tích trên cho thấy, quá trình phổ biến, giáo dục pháp luật cho công nhân các KCN tỉnh Đồng Nai chịu sự ảnh hưởng, chi phối cả chiều tích cực và không tích cực của nhiều yếu tố khách quan và chủ quan.

3. Một số kiến nghị, đề xuất nâng cao hiệu quả công tác phổ biến, giáo dục pháp luật cho công nhân các khu công nghiệp ở tỉnh Đồng Nai

Một là, các cơ quan nhà nước có thẩm quyền cần tăng cường hơn nữa sự chỉ đạo, quản lý và tổ chức thực hiện của cấp ủy, chính quyền các cấp trong việc phổ biến, giáo dục pháp luật cho công nhân ở các KCN thông qua các chương trình, kế hoạch. Trước hết, UBND tỉnh Đồng Nai cần chỉ đạo cụ thể các cấp, các ngành chức năng của tỉnh thực hiện tốt các chương trình, kế hoạch phổ biến, giáo dục pháp luật phù hợp với đặc điểm, điều kiện kinh tế - xã hội của địa phương, tính chất đặc thù của từng doanh nghiệp, cũng như của lực lượng công nhân làm việc trong các doanh nghiệp. Các cơ quan có thẩm quyền cần thường xuyên kiểm tra, đánh giá kết quả thực hiện để rút kinh nghiệm và có sự điều chỉnh, bổ sung phù hợp, hiệu quả hơn cho giai đoạn tiếp theo.

Hội đồng phối hợp phổ biến, giáo dục pháp luật của tỉnh và các huyện, thành phố thuộc tỉnh cần phát huy hơn nữa vai trò, trách nhiệm trong thực hiện chính sách phổ biến, giáo dục pháp luật; thường xuyên củng cố, kiện toàn về cơ cấu, thành phần tham gia, tổng kết các quy chế phối hợp công tác nhằm đảm bảo phù hợp với chức năng, nhiệm vụ, qua đó nâng cao chất lượng, hiệu quả công tác phổ biến, giáo dục pháp luật cho công nhân các KCN trên địa bàn tỉnh Đồng Nai.

Các ngành chức năng, tổ chức chính trị - xã hội cần tăng cường phối hợp xây dựng các chương trình, kế hoạch và tổ chức phổ biến, giáo dục pháp luật cho công nhân các KCN theo sự chỉ đạo của Tỉnh ủy, HĐND, UBND tỉnh và Hội đồng phối hợp phổ biến, giáo dục pháp luật của tỉnh.

Hai là, các doanh nghiệp cần nâng cao nhận thức về vai trò của việc phổ biến, giáo dục pháp luật cho công nhân tại các khu công nghiệp. Doanh nghiệp cần phải xác định việc phổ biến, giáo dục pháp luật cho công nhân là trách nhiệm trước hết mà họ phải thực hiện. Theo đó, doanh nghiệp cần chủ động phối hợp với các cơ quan nhà nước, tổ chức công đoàn để tổ chức thực hiện các hoạt động như: tổ chức tuyên truyền, nhận hồ trợ tài liệu cấp phát, hỗ trợ báo cáo viên, cán bộ công đoàn, tổ chức cho các luật sư, trợ giúp viên pháp lý tham gia tư vấn pháp luật cho công nhân. v.v... Doanh nghiệp cần bố trí thời gian phù hợp cho công nhân được tham gia học tập, tìm hiểu pháp luật; bố trí nhân viên pháp chế doanh nghiệp theo dõi tình hình, giải đáp thắc mắc, tư vấn pháp lý cho người lao động trong doanh nghiệp. Bố trí các điều kiện vật chất phù hợp để tạo thuận lợi cho sự tiếp cận thông tin pháp luật của công nhân, như: cho công nhân nghe các chương trình trên radio, loa phóng thanh, thiết lập trang mạng xã hội, trang web của doanh nghiệp có các chuyên mục giải đáp thắc mắc pháp luật; tổ chức giao lưu văn hóa, văn nghệ lồng ghép với phổ biến kiến thức pháp luật, v.v...

Ba là, nâng cao nhận thức cho công nhân, người lao động ở các khu công nghiệp về vai trò của việc tìm hiểu pháp luật. Là đối tượng trung tâm của hoạt động phổ biến, giáo dục pháp luật, việc nâng cao nhận thức pháp luật cho công nhân, người lao động có ý nghĩa đặc biệt quan trọng. Thực tế cho thấy, phần lớn công nhân, người lao động ở các KCN chưa nhận thức đúng và đủ về vai trò của pháp luật, coi pháp luật là mệnh lệnh, chế tài, hình phạt, bắt buộc phải tuân thủ nên miễn cưỡng thực hiện. Vì vậy, phải nâng cao hơn nữa nhận thức cho công nhân tại các KCN để họ hiểu pháp luật là công cụ hữu ích để duy trì sự ổn định và phát triển cho cả cộng đồng; pháp luật bảo vệ quyền và lợi ích hợp pháp, chính đáng của công nhân.

Khi nhận thức sâu sắc ý nghĩa này, công tác tuyên truyền, phổ biến, giáo dục pháp luật cho công nhân các KCN trên địa bàn tỉnh Đồng Nai sẽ thuận lợi, dễ dàng và có hiệu quả.

Do đó, các cơ quan có thẩm quyền của tỉnh Đồng Nai cần gắn hoạt động phổ biến, giáo dục pháp luật với việc tổ chức thực hiện pháp luật; phát huy hiệu quả của pháp luật trong cuộc sống, tạo ra môi trường pháp lý lành mạnh, củng cố niềm tin của lực lượng công nhân làm việc trong các KCN trên địa bàn tỉnh vào sự đúng đắn của chính sách, pháp luật; từ đó nâng cao ý thức chấp hành chính sách, pháp luật để góp phần xây dựng tỉnh Đồng Nai và đất nước ngày càng phát triển phồn vinh, mỗi gia đình đều có cuộc sống ấm no, hạnh phúc./.

Ghi chú:

(1) Sở Lao động, Thương binh và Xã hội tỉnh Đồng Nai, *Báo cáo số 267/BC-LĐTBXH ngày 23/7/2021 về tổng kết Đề án tuyên truyền, phổ biến pháp luật cho người lao động, người sử dụng lao động trong các loại hình doanh nghiệp giai đoạn 2017-2021.*

Tài liệu tham khảo:

1. Bộ Lao động, Thương binh và Xã hội, *Quyết định số 1318/QĐ-LĐTBXH ngày 22/08/2017 về việc ban hành kế hoạch tiếp tục triển khai thực hiện Đề án “Tuyên truyền, phổ biến pháp luật cho người lao động và người sử dụng lao động trong các loại hình doanh nghiệp” đến năm 2021.*

2. Sở Lao động, Thương binh và Xã hội tỉnh Đồng Nai, *Báo cáo số 267/BC-LĐTBXH ngày 23/7/2021 về tổng kết Đề án tuyên truyền, phổ biến pháp luật cho người lao động, người sử dụng lao động trong các loại hình doanh nghiệp giai đoạn 2017-2021.*

3. Bùi Văn An, *Chính sách phổ biến, giáo dục pháp luật ở Việt Nam - Những vấn đề lý luận và thực tiễn*, NXB Khoa học xã hội, H. 2021.

4. Ban Quản lý các khu công nghiệp tỉnh Đồng Nai, *Báo cáo số 06/BC-KCNĐN ngày 14/01/2022 về tình hình sử dụng lao động tại các Khu công nghiệp năm 2021.*

5. Ban Quản lý các khu công nghiệp tỉnh Đồng Nai, *Báo cáo số 130/BC-KCNĐN ngày 12/11/2021 về tổng kết công tác năm 2021, phương hướng nhiệm vụ năm 2022.*